

<https://www.dagensarena.se/essa/klimatkrisen-kraver-ett-nytt-politiskt-initiativ/>

Klimatkrisen kräver ett nytt politiskt initiativ!

Dagens Arena 7 nov. 2020. Gudrun Schyman
Om Arena Essä

REPLIK Det är dags att forma ett nytt initiativ, där Feministiskt initiativ byter valbeteckning till Klimatinitiativet, skriver Gudrun Schyman.

»Behöver någon längre Feministiskt initiativ?« frågar sig Signe Svallfors i [en artikel i Dagens Arena](#). Som en av grundarna till F! tycker jag att texten är intressant, inte minst för att vi just nu har en diskussion inom organisationen om hur vi ska agera inför kommande val.

Kongressen fattar beslut i vår.

Svallfors konstaterar helt riktigt att ”Fi axlade ett stort ansvar när de tog sig an att ta det svenska jämställdhetsarbetet till nästa nivå. Ett ansvar som partiet, av allt att döma, lyckades förvalta ganska väl” och menar att det kanske är här Fi har gjort störst avtryck i svensk idédebatt; oavsett orientering på vänster-höger-skalan är det i dag mycket svårt för ett politiskt parti i Sverige att inte förhålla sig till feminism som begrepp.

Hon menar att de partiföreträdare eller partier som inte ser sig som feminister slår knut på sig själva för att förklara varför de inte gör det. Hon pekar på att man i borgerliga kretsar gör stora ansträngningar för att förändra begreppet feminism till en one-size-fits-(almost)-all, en slags pink-washing. Hennes slutsats blir: ”... när sju av åtta politiska partier i Riksdagen har anammat feminismen – åtminstone retoriskt – tyder allt på att Fi har spelat ut sin roll.” En slutsats som jag alltså inte delar.

Förändringen var målet. Inte partibygge.

För att förklara det backar jag bandet. Varför blev det ett Feministiskt initiativ (F!) och inte ett Feministiskt parti (FP)? Det var inte för att undvika att blandas ihop med dåvarande Folkpartiet (Fp) utan det fanns en djupare mening med detta. Vi ville ta ett initiativ, inte bygga parti. Vi ville ta ett initiativ för att få upp de feministiska frågorna på den politiska dagordningen. Vi bar på en frustration över att det hände så lite trots att vi visste så mycket. Om arbetsmarknaden (lönerna, ofrivilliga deltid, otrygga anställningar, med resultat låga pensioner, osv.), om familj och föräldraskap (kvinnors huvudansvar för föräldraskap och sociala relationer) och om våldet (mäns våld mot kvinnor, våld i namn av heder, militarismen). Vi menade att våld, sexism, rasism och diskriminering måste vara allmänpolitiska frågor, inte rubriceras som särintressen. Vi identifierade politiken som patriarkal, både till form och innehåll, och vi ville ändra på det.

Förändringen var målet. Inte partibygge. Genom samtal och diskussioner med aktivister inom folkrörelser, fack och politik formulerade vi en plattform, samlade in de 1500 namnunderskrifter som behövs för att kunna registrera en partibeteckning, kallade ihop till en kongress år 2005 och deltog för första gången i valet till Riksdagen år 2006. I inledningen till F!:s politiska handlingsprogram beskrivs det så här: ”En levande demokrati står under ständig förändring. Makten behöver alltid utmanas av människor som organiserar sig för att föra in nya kunskaper och erfarenheter för att vidga perspektiven. Feministiskt initiativ är en demokratirörelse, vuxen ur gräsrotsrörelser.”

Politiken påverkades. Socialdemokraterna blev nervösa och lät **Marita Ulvskog** bilda nätverket Feministas på **internationella kvinnodagen 8 mars 2005**. En potemkinkuliss som förmodligen stängde redan efter valet (2006). Det finns inga uppgifter på nätet. År 2006 får JämO utökade resurser för att granska arbetsgivares lönekartläggningar. År 2006 beslutar Riksdagen att det övergripande målet för jämställdhetspolitiken ska vara att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Grundproblemet, den dominerande patriarkala maktordningen, är långt ifrån löst men ingen skulle idag karaktärisera kvinnors rättigheter som ”särintressen”. Vi har en regering som titulerar sig feministisk och som ska föra en feministisk utrikespolitik. Det finns stora hål och revor i den politiken men problemformuleringen finns där. Män har makt på kvinnors bekostnad. Vi talar om samhällsliga maktstrukturer, inte om enskilda kvinnor som genom sina enskilda val hamnar i enskilt underläge. Här håller jag alltså med Svallfors när hon skriver att det ”kanske är det här Fi har gjort störst avtryck i svensk idédebatt”. Och påverkan pågår, inte minst i de 13 kommuner där vi har representation i fullmäktige- och region. Vi kan kalla det att vi/F! är en blåslampa i häcken på patriarkatet. Frågan Svallfors ställer är om någon behöver den, fortfarande.

Mitt svar är – Ja. Vi behöver både feminismen och fortsatta initiativ. Då, 2006, handlade det om att få upp de feministiska frågorna på den politiska dagordningen. Nu, inför valet 2022, måste det handla om att få upp klimatkrisen på den politiska dagordningen. Den feministiska maktanalysen, synliggörandet av den patriarkala maktordningen, med dominans, kontroll, makt genom hot om våld och utlöst våld (militarismen) som verktyg slår nu till med full kraft i det planetära systemet.

Igen är vi många som bär på en frustration över att det händer så lite trots att vi vet så mycket. Igen måste vi vitalisera och vidga demokratin.

Så här skriver Greta Thunberg, tillsammans med andra unga, i en text med global spridning och som numera har hundratusentals underskrifter:

Klimat och miljömässig rättvisa kan inte uppnås så länge vi fortsätter att ignorera och titta bort från de sociala och rasliga orättvisorna och förtrycket som har lagt grunden för vår moderna värld. Kampen för rättvisa och jämställdhet är universell. Oavsett om det är kampen

för social, rasmässig, klimat- eller miljö- rättvisa, jämställdhet mellan könen, demokrati, mänskliga rättigheter, ursprungsbefolkningar – LGBTQ- och djurens rättigheter, yttrandefrihet och pressfrihet eller kampen för ett balanserat stödsystem för välmående och fungerande liv. Om vi inte har jämlikhet, har vi ingenting. Vi behöver inte välja och splittra oss över vilken kris eller fråga vi bör prioritera, för de är alla sammankopplade.

Men insikten om den existentiella dimensionen i klimatkrisen har, med få undantag, inte trängt igenom partipolitikens eget pansar. Man fortsätter som vanligt. Man vässar sina argument och framställer sig som om man har så smarta lösningar på problemen att den omställning som är nödvändig inte ens ska behöva märkas i vardagslivet. Ny teknik, nya bränslen och nya material ska göra att vi kan fortsätta som vanligt. Det är bara det att de förändringar som krävs för att linjerna i alla de diagram som visar temperaturer och utsläpp ska stabiliseras för att så småningom vända, den utvecklingen kräver mer. Den kräver att vi också hejdar oss och förändrar vårt förhållande till den planet vi alla är en del av.

Idén om att vi alla ska kunna fortsätta med våra liv utan förändringar är en chimär. Eftersom det är bråttom kommer en del förändringar bli mer kännbara än andra. Och eftersom våra samhällen, både lokalt, nationellt och globalt, är ojämlika och ojämsställda kommer förändringarna få olika konsekvenser för olika grupper. Precis som följdverkningarna av pandemin. Fattiga länder, fattiga områden, marginaliserade människor, kvinnor och barn. Alla sociala och ekonomiska orättvisor skärps. Därför behövs politik och reformer för att försvara jämlikhet och jämställdhet. Globalt, nationellt och lokalt.

Det finns en föreställning om att det är möjligt att köpa sig fri, men det är alltid någon som får betala, oftast de som inte har råd. För det är det nuvarande ekonomiska systemet som är själva motorn i en ständigt ökande konsumtionsdriven materiell tillväxt, byggd på ständigt ökad exploatering av både jord, djur och människor.

Vi öppnar våra listor för engagerade och kunniga personer från civilsamhällets olika sektorer.

Vi har bråttom och då måste politiken prioritera. Vilka samhällsviktiga funktioner ska fortsätta och hur? Vad kan vi dra ner på och hur löser vi problemen för de som tidigare jobbade där? Vilka verksamheter ska ha stöd och på vilka premisser? Hur ökar vi självförsörjningsgraden på både mat och mediciner? Hur använder vi pengarna bäst så att vi medverkar till att minska utsläpp och öka medvetenhet? Hur ska vi hantera de stora pensionsfonderna? Hur stoppar vi militariseringen av säkerhetspolitiken? Hur får vi alla med?

Kopplingarna mellan konflikter, klimatförändringar, försämrad biologisk mångfald och livsmedelsbrist är uppenbara. Det här är inte isolerade frågor som kan hanteras enskilt. Men utifrån det parlamentariska läge vi har i Sverige idag ser det mörkt ut. Insikten om hur sammankopplade frågorna är ger inte avtryck i politiken. I stället ser vi en växande klyfta mellan kunskapen och engagemanget i forskar- och civilsamhället å ena sidan och de parlamentariska aktörerna å andra sidan. De traditionella partierna, en gång formade utifrån

motsättningar kring makt och ägande och medborgarrätt, står förhållandevis handfallna. I det här tomrummet växer politikerförakt och förnekelse sida vid sida. Förakt för forskning och kunskap blandas med fake-news. Den representativa demokratin tenderar att bli allt mindre representativ och alltmer inlåst i sitt eget taktiska maktspel.

Tar vi klimatkrisen på allvar måste vi våga inse att det nu handlar om en överordnad existentiell fråga, som under kommande decennier måste vara helt styrande för all politik. Frågan om F! behövs eller inte behöver därför formuleras om. Den fråga vi ska ställa oss är: Vad gör vi, som feminister, nu? Vilket initiativ är nödvändigt nu?

Feministiskt initiativ har en värdefull infrastruktur redo inför valet 2022. Vi har fri delning av valsedlar i samtliga vallokaler i samtliga val (riksdag, region, kommun). Jag tycker vi ska använda den genom att forma ett nytt initiativ, där vi byter valbeteckning till Klimatinitiativet och där vi öppnar våra listor för engagerade och kunniga personer från civilsamhällets olika sektorer.

Inte ”representanter” för organisationer utan personer med kunskaper och engagemang, som vill ägna den kommande mandatperioden åt parlamentariskt arbete för att skydda våra livsviktiga skogar, som vill kämpa för globala havsavtal, som vill arbeta för en Matomställning där ingen ny jordbruksmark tas i bruk eftersom marken behövs för att säkra kolsänkor, vattendrag, våtmarker, m.m., allt för att garantera fortsatt biologisk mångfald, som vill arbeta för en övergång från fossilt bränsle till förnyelsebar, ren energi, personer som vill pressa finanssektorn att följa Paris-avtalet, förbjuda AP-fonderna att göra fossila investeringar och tvinga den globala finanssektorn att hålla sig inom de planetära gränserna och som vill lägga fast nya principer för (ekonomisk) utveckling baserad på global jämställdhet och jämlikhet.

Personer som helt enkelt vill använda sin demokratiska rätt att vara med och påverka, också på det parlamentariska planet. Personer som kanske inte är medlemmar i F! men som har erfarenheter/kunskaper som de har fått genom klimatpolitiskt eller annat relaterat arbete/engagemang (flykting/våld/miljö/forskning/utbildning/socialpolitik/landsbygd, osv osv) och som de naturligtvis kan ha utfört i organiserad form (flykting-, – freds-, och miljörörelsen, Friday for Future, osv osv). Medlemmar i F! kan självklart också stå på listan. Även personer från andra partier (vi/F! har alltid tillåtit det). Alla ska förbinda sig att arbeta utifrån en klimatpolitisk plattform som vi hjälps åt att formulera.

För mig handlar detta om demokrati. Vi använder, utvecklar och befruktar demokratin i ett läge där det bäst behövs. Målet när F! bildades var förändring, inte partibygge. Vill vi förändring måste vi själva våga vara en del av den förändringen.